

יורל ע"י

התאחדות אנרכים "יואל משה" ד'סאטמאר

נתייחד ע"י כ"ק מן רביה'קו"ע
בנשיאות כ"ק מרן רבני שליט"א
בעיר"ק וירושלים תובב"א

דמותה לתמר

ג'ריון קל"ץ - שנה ז' - תרומה תשס"ח

זמנים לשבת קודש

- הדלקת הנרות 4.58
- חצות היום והליילה 11.51
- עלות השחר 4.37
- נץ הכוכב 6.05
- סוף זמן קרי"ש ..... 8.58 - 8.14
- סוף זמן תפילה 9.55
- שקיעת החמה 5.38
- מוצאי שבת 6.50

לרגל שנה השישית להופעת גליונות:

ששה סדרי משנה

בפה מלא שיר ושבח לה' הטוב והמטיב, נגשים אנו אל המלאכה ליכנס אל השנה השישית בקודש והפעם נודה את ה' אחרי אשר נתקבל בחיבה יתירה בתפוצות ישראל וביהוד"א גדול שמו, עשתה רושם כביר, ראוהו חכמים ושבוהו, רבנו וקלסוהו בכתב ובע"פ, כי נחמד פרי עשתונותיו למראה, וטעמם כצפיחית בדבש, ועל זה מודים אנו לשמו הגדול אשר זכינו להמנות בין מוכי הרבים, להוציאה לאורה ולחלקם ביעקב ובישראל להפיצים.

ואכן מלאי סיפוק אנו, אחרי אשר ראה ראינו מתוך ריבוי התגובות המעודדות שהציף את שולחן המערכת, והטינו אוזן לדברי רבים ושלמים אשר ראו את האור כי טוב, וענו ואמרו כולם פה אחד כי ראוי והגון הוא לעלות על שולחן מלכים מאן מלכי רבנו, מאירים זיו ומפיקים נוגה, קנקן חדש מלא ישן נושן, פרי עמל אשר לקטנו בעוה"שית.

וכבר אמרו ז"ל מעלין בקודש ולא מורידין ובכן אמרנו לרגל השנה השישית לפאר ולרומם תוכן הגליון בכמה מאמרים חדשים וכאשר תחזינה עיני הקורא כי השקענו כוחות עצומים בזה.

והוספנו מעלה בקודש באומ"ר הבא מן החד"ש, מדור "מלחמות ד" אשר מטרתה קודש ללקט מפי ספרים וסופרים אמרי קודש על פרשיות השבוע, בתורת הקנאות לקנא קנאת ה' צבאות נגד כת הציונים וגירוריהם. וכמו"כ הוספנו מאמרים בהמשכים בפרקי הסטוריה היהודית ובשמו יקבנו "מערכות ישראל סבא" לייחד מקום מיוחד לתאר עלי גליון דברי הימים לבית ישראל במערכות קודש אשר נהלו צדיקים וקדושי עליון נגד מוהר"ם החינוך לדורותיהם ובמיוחד המפרים כת הציונים אשר מיום הווסדה לקחה על עצמה מטרה נעלבה זו להרס את החינוך הטהור. ועוד בה שלשיה אחרי אשר זכינו לסיים מסכת "כסא דברסא" לבאר ענין כוס של ברכה בכל פרטיה ודקדוקיה, פנים חדשות באו לכאן למאמר "אתקינו סעודתא" לבאר עניני סעודות שבת קודש בכל פרטיה ודקדוקיה כאשר תחזינה עיני הקורא בעו"ה.

וכאן המקום להודות לכל אנ"ש אשר העירו והאירו עינינו אם ע"י מכתבים ואם ע"י השמועה וכדומה, ואם כי התגובות היו מדרך הטבע שונות ומשונות בבחינת כשם שאין פרצופיהן שוין כך אין דעותיהם שוות, אך מתוך הערותיהם ועצותיהם, למדנו מה לקרב אל תוך ובכן פנים חדשות באו לכאן.

ובצאתינו מן הקודש, תפילתינו שגורה בפנינו, אנה ה' תצליח דרכינו, והיה בעזרנו שנוכל להמשיך בעבודתינו, להרבות כבוד שמים שלא נכשל בלשונינו ובעטנינו ושלא יצא מאתנו דבר שאינו מתוקן, והיו דברינו רצויים ומקובלים כי "אנא לא חכימאה אנא ולא חוואה אנא, אלא סדרנ"א אנא" (פסחים ק"ה ע"ב) ויערב מנחתינו ופרי יגיעתינו, בקרב עדת ישראל קדושים.

סדר הלימוד לפ"ר תצוה - מסכת שבועות

יום	א	ב	ג	ד	ה	ו	שבת
דף	לח.	לח.	לט.	לט.	מ.	מ.	חזרה

מענינא דיומא

חודש אדר זמן תשובה

הצירוף של חודש אדר יוצא מנסוק (בראשית טז יא) אסרי לגנן עירה ולשרקה בני אתוננו. נראה לי הטעם על דרך פשוט, כי כתב בחודש ניסן (שמות יב ב) החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם וגו', ואמרו חז"ל שהוא הקובע לגאולה שבמסן עתידין להגאל, וכבר אמרו שאלין דורשין שלשים יום קדם. א"כ מהראוי ונכון לשאל ולדרוש ולבקש רחמים נזאת האדון ה' שיאלנו בניסן הסמוך הבעל"ט, וכבר אמרו (סנהדרין צ"ג.) כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, א"כ ע"כ זה החודש אדר זמן תשובה לכל הוא. י"טב פנים

חודש אדר הוא בחינת חודש אלול שהוא מוסגל לתשובה, ויני הפורים הם בחינת יום הכיפורים, שיש בהם מוחילת עונות לישראל. אור החכמה

כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים (בראשית נג) שנעתי בשם הרב הצדיק מנבעלא זל"ה על הפסוק הנ"ל, דלול"א הוא אותיות אל"ל, וצ"ל האדם לעשות בו תשובה, ואם לא יעשה באדר, כי כמו שאלול הוא קודם תשרי, ק אדר הוא קודם ניסן. והי זה לול"א תתמהמהנו, אם לא עשיתי תשובה באלול, כי עתה שבנו ז"ה, בחודש אדר דהוא חודש ה"ב מנוצן ז"ה, וגם פעמי"ם, דהוא לפעמים ב' פעמים בשנת היעבור. אך פרי תבואה

זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקודש (ו' יא). נראה עפ"י"ו ששמעתי אשר הרחיק מו"ה שלום מנבעלא זצוק"ל פי הגמרא (בבב"א פ"ב) טב למיתב טן דז מלמיתב ארמו, אשר טוב למיתב בתשובה, טן דז, בחודש אדר שהוא זוג שנים, כי יש אדר ראשון ואדר שני, מלמיתב ארמו, היינו מלשוב בחודש אלול שהוא חזק בתולה, ואמר אליו הרח"ק מוה"ר שמואל מנבעלא זצ"ל כי דבר זה כתוב בתורה ומרומז בפסוק (בראשית נג ב) כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים, כי לול"א, אותיות אלול, אפילו התמהמהנו מלשוב בתשובה בחודש אלול, כי עתה שבנו, גם כעת הזמן לשוב בתשובה, זה פעמים, ז"ה עולה י"ב רומז לחודש אדר שהוא חודש ה"ב הוא פעמים, זה תוקן דבריהם הקדושים. ולפ"ע"ד לומר דגם בפסוק שלפניו רומז זאת, זה יתנו כל העבר על הפקדים, יתבת יתנו יתפרש כמו בלשון חכמים תנו הוא פירוש שונה, מלשון חזר ושונה, וז"פ זה יתנו, בחודש י"ב העולה ז"ה ששופלין אותו, אז הוא הזמן לכל העובר על הפקדים, היינו ניי שעובר על מצות ופקודת המלך. אהל תורה - דזיקוב

מלחמות ה'

ציוו הקב"ה שלא לקחת נדבה מהע"ר

איתא בזוה"ק (פר' ויקהל דף קצ"ה וקצ"ז ע"א) שפרשת תרומה נאמרה למשה קודם מעשה העגל, וע"כ כתיב מאת כל איש וגו', לרבות הערב רב שגם המה יתנו חלקם לבנין המשכן, אמנם לאחר שחטאו בעגל, מיד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, שהקהילים להפרישים ולהבדילים מן הע"ר, וצוה אותם קחו מאתכם תרומה לד', למעט הערב רב מכלל נתינה.

נדבה מרשעים יכול לָגרום שימשכו אחריהם

ויתבאר מדוע צוה הקב"ה קחו מאתכם וגו' למעט הע"ר, והלא היו יכולים לקחת מהם, ואם לא טוב לפניו יתברך שישתתפו בבנין המשכן היתה נדבתם נותרת כמו שנותנה נדבת בני ישראל שלא זכו. אמנם נ"ל כי לפי שהע"ר היו עלולים להתעות אחריהם את בני ישראל, כאשר היה במעשה העגל שנמשכו אחריהם מבני ישראל ונתקלקלו.

בבית ד' אסור לשתף את הע"ר

היוצא לנו מזה כמה שמירה גדולה וזהירות יתירה צריך שלא להתחבר עם הע"ר, וע"כ צוה הקב"ה קחו מאתכם למעט הע"ר, אף שהיו יכולים לקחת מהם, והיה נותר ממילא, כמו שנשתתף חלק הפחותים שב ישראל, אבל יכול לצאת מזה מכשול לרבים, כי בחוץ לא ידעו שנותנה נדבתם, ויאמרו שגם לע"ר חלק בבנין משכן ה', ועלולים בנ"י להגרר אחריהם ולהתחבר עמם.

אפילו בדבר טוב אסור לשתף את כמותם

צא ולמד ממ"ש בספר אהל יעקב למהר"י ששפורט ז"ע (סי' ע') שאפילו מנהג טוב שמקורו ממסיה ומדיח אסור לנהוג כמוהו כי נותנים שבח למסיה ומדיח במה שנוהגים כמוהו, וע"ז נאמר לא תחמול ולא תכסה עליו (דברים י"ג) ואסור ללמד זכות על המדיח, כי עבירה זו חמורה מכל עבירות שבתורה שיבואו להמשך אחריה, וכמש"כ הרמב"ם (בפ"ו מהלכות יסודי התורה ה"ח) הטעם בס"ת שכתבו מין ישרף כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם.

(דברי יואל)

ויקחו לי תרומה. במדרש הה"ד שמע ישראל וגו' דהנה כלל ישראל קרויים תרומה, כדאיתא במד"ר (שמות טו ו) א"ר שמעון גדולה חבתן של ישראל שנגלה הקב"ה עליהם במקום ע"ז ובמקום טופת ובמקום טומאה כדי לגאלם משל לכהן שנפלה תרומתו בבית הקברות אמר מה אעשה לטמא את עצמי אי אפשר ולהניח תרומתי אי אפשר מוטב לי לטמא את עצמי פ"א וחזור ומוטב ולא לאבד את תרומתי כך ישראל הן תרומתו של הקב"ה שנא' (ירמיה ב) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה והיו בין הקברות וכו' אמר הקב"ה וכו' להניחן אי אפשר מוטב לירד ולהצילן שנא' וגו' עכ"ל. והנה להציל את בני ישראל יכול רק הבורא לבדו, כדאיתא במדרש ועברתי בארץ מצרים כיליה ההוא אני ולא מלאך אני ולא שליח וכו', ובפרט בגאולה העתידה שתהיה ע"י הקב"ה בעצמו, כדאיתא במדרש תנחומא (פ' אחרי"ב ע"ש) אמר הקב"ה בעוה"ז הייתם נושעים בידי אדם במצרים ע"י משה ואהרן וכו', אבל לעתיד אני בעצמי גואל אתכם וכו' עכ"ל. וזאת ה"ל ככוונת המדרש ויקחו לי תרומה, היינו שיקחו ויצילו את כלל ישראל הנקראים תרומה, וזה יעשה הקב"ה בעצמו, וקשה הלא כהן הוא ואיך יטמא עצמו להציל את בני ישראל המפוזרים במקומות השטמאים, וע"ז בא כמשיב ה"ד שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, ורק הוא יכול להצילנו, וע"כ הוא ירד בעצמו למקומות הטומאה ויצילנו, כדכתיב השוכן אתם בתוך טומאותם.

כתנא דבי אליהו (רבא פ"י) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, וצ"ב. ויתבאר עפ"ד מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' משפטים) לבאר דברי המשנה באחד באחד משמיעים על השקלים ועל הכלאים, דהנה מבורא באלשיך הקדוש דמחצית השקל רומז על אחדות, כי כל אחד מישראל הוא רק בבחינת חצי ונעדר השלימות, ושלימותו תהיה רק בהתחברות עם ישראל, ועל כן בעת שצוה לנו על האחדות רמז לנו כי בשם שמוצו להתחבר עם צדיקים כן אסור להתחבר עם רשעים כנודע, ולכן בשעת השמיעה על השקלים כלומר צווי על אחדות השמיעו גם על הכלאים להזהר מאד מלהתערב ולהתחבר עם רשעים עכ"ל. והנה כתב א"ז זללה"ה ביי"ט (פ' משפטים) דנעשה ונשמע הכוונה שיקיימו כל התרי"ג מצוות, ואיך זה יתכן והלא איכא כמה מצוות שאינם נוהגת אלא בכהנים והתלוות בארץ, אך על ידי שלום ואחדות דכל ישראל נחשב כגוף אחד, וכל מה שמקיים אחד מישראל נחשב להכלל כולו, והדברים עתיקים, (עי' בבש"א פ' שמה). וזה שאמר כל הדברים אשר צוה ה' נעשה, על ידי ונשמע, שהוא לשון קיבוץ ואחדות, כדכתיב (שפאלא טו ד) וישמע שאלו את העם, דעל ידי שנתאחד ביהוד נחשב לכל ישראל כאלו קיימו כל המצוות, ע"ש. ולפ"ז יתכן לפרש בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע שהוא מורה על אחדות בין כללות ישראל ובפרט בין יראי ה', מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה ופירש"י ל' הפרשה, כלומר דצריכין לידע גם ענין הפרשה והתבדלות מרשעים ודוקא עם צדיקים מצות להתחבר, משא"כ עם רשעים מוזיק מאוד.

שמו נודע בשערים לפזר גדול בעניני צדקה, ובעל רחמנות עד מאוד. ומספר שפעם אחת היתה לה להרבנית איזה סכסוך עם משרתה הישראלית, והיתה תבעת אותה לדין תורה, וקדם הדין תורה ראתה שהרה"ק לובש את ה"אויבער קאפטן" שלו, ומכין את עצמו ללכת, וכשאלה אותו להיכן הוא הולך, השיב שהולך לדין תורה לטעון, והיא חשבה שבדואי חצה להיות הטוען שלה, ואמרה לו שאין לה צורך בטוען, והוא השיב לה ברצינות שלא עלה על דעתו ללך לטעון עבורה, רק עבור היתומה הנתבעת, מאחר שאין לה מי שישטען עבורה, ועל כן מכרה הוא להיות הטוען שלה.

על הצדיקים

הרה"ק רבי חיים יוסף גאטליב ז"ע
אב"ד סטראפקוב - מח"ס טיב גיטין וקדושיין - ד' אדר תרכ"ז

פעם אחת היה לו סכסוך עם בעל הבית אחד בקהילתו שלא רצה לציית לו, וקראו לפניו והתרה בו, ידוע תדע שהרה"ק בעל טעם אלמלך ז"ע קודם הסתלקותו סמך דיין על גזלי תלמידיו, ועל מורי הרה"ק מרימטב ז"ע האציל נשמתו שבמחוז כידוע, ואני כשנסעתי אליו השפיע עלי מנשמתו ועל כן הוזהר והשמר שלא תמה ח"ו בגחלתי, והבעל הבית כששמע דברי קדשו יצאני בקדושה וטהרה נסוג אחור, ושב ורפחה לו.

פעם אחת פגע בו פריץ אחד רשע, ואמר לו בשנאה בלשון הגר "זשידוי" (יהודי), והרה"ק פנה אליו בעינים מלאים תוגה, והשיב לו בלשון "הלאי שאזכה לכך".

בשנת תרכ"ז לא נסע לצאנז, כפי מנהגו על שבת חטכה, מחמת חולשת גופו, ואמר שחצה לנסוע על שבת שמברכין ר"ח אדר, ונסע עם בניו הרה"ח מוה"ר אפרים והר"ר מנשה, והר"ר ישראל מנחם זצ"ל, והגיע לצאנז כחצות היום, הלך לקבל פני הרה"ק בעל "דברי חיים" ז"ע, וצוה עליו שישב מול פניו ולקח את המקטרת שלו, והעלה עשן עד שהחדר נתמלא עשן, וכן הרה"ק מסטראפקוב הדליק לעצמו את הציגאן כפי הרגלו וכסה העלו עשן הקטורת ב' שעות בערך, ופתאום התעורר הרה"ק מצאנז ז"ע ואמר לו: "א גוט' שבת סטראפקאווער רב", וגם הוא ענהו: "א גוט שבת" והתפרד זה מזה, והרה"ק מסטראפקוב הלך לאכסניא שלו, ואמר לבניו: "קיינמאל האב איך מך נישט אזוי גוט אויסגעשמיסט מט דעם צאנזער רב ווי צאינז", ואמר לבניו איזה דברי תורה על הפסוק, ישב בדד יוחם כי נטל עליו, ותיכף כאשר חזר לביתם נחלש, ואחר איזה ימים ביים שב"ק ד אדר נחשכו המאורות, נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש והשיב את נשמתו הטהורה לשמי וגוני מרומים.

ביים ההוא יום א גדל המספד בסטראפקוב, והרבה מגזלי המדינה ספדוהו לפני מיטתו, והובל בלויות של קהל גדול ורב למטחתו לבית מועד לכל חי של ק"ק סטראפקוב סמוך לכפר טייניעק.

זכותו יגן עליו ועל כל ישראל אמן

הצדיקים מרבותיו הקדושים תלמידי הבעש"ט הק' זצ"ל, כידוע שהיה "מרא דעבודא" פה מפיך מרגלות וכל העם שומעים את דבריו בשפה בורה ובנעימה קדושה, ובהיותו בצאנז אצל רבו הקדוש בעל דברי חיים ז"ע היה מכבדו בכל פעם שיספר איזה סיפור מה ששמע מרבותיו, והטה אוזן קשבת לכל הגה שיצא מפיו, ומרגלא בפומי שבסיפור מעשיות מצדיקים ישלפושל ישועות.

בשנת תרכ"ג, בעת שהיתה האסיפה הגזלה של גדולי הרבנים באונגווען בעיר מיהאלוויץ, מיסודו של הרה"ק רבי הלל ליכטנשטיין ז"ע שהיה בעת ההוא אב"ד סיקס, כבר היה חלוש בגפו ובעל יסורים ל"ע, עם כל זאת התאמץ ביתר כוחותיו לנסוע אל האסיפה, ולבא לעזרת ה' ביבורים, ולהשמיע את כל דברו נגד מהרסי הדת שיזמו לתקן חדשות בישראל, כדרך שעשו באשכנז ואיטליא, וקודם נסיעתו אמר לבני ביתו שדאעט צ מצב בראתו הרפהז "אוי וואלט מען געדארפט מרשע שלמות זיין, און קעמפען מיט מסיחות נפש, אזוי ווי דער סיקסער רב טוט, אבער ווי נעמט מען סוחות צו דעם..."

מידת בטחונתו בהש"ת היה עד להפליא, ופעם אחת הציקו דוחק הפרנסה ר"ל, והפצירה בו הרבנית שסע לעיירות הסמוכות, להקל מעליהם קצת את עול הפרנסה, ונענה לה, ונסע עד העיר הקרובה ושם נפגש עם גביר מפלג אחד ממעריציו, ונתן לו פדיון נפש איזה זהובים, ותיכף שב לביתו, ויהי כאשר פנתה אליו זוגתו הרבנית בשאלה, מדוע זה מדרת למצוא ולשוב לביתך, ענה לה בענות צדקו, ידוע תדע, שרבי הרה"ק מרימטב ז"ע היה חי בימי נעוריו בדחקות גדול והפצירה בו זוגתו הרבנית שסע להסביבה לצורך פרנסתו, ולחב הפצרותיה נענה לה נוסע, ועל אם הדרך ירד מעל העגלה והתחיל להפוך קצת ברגלו באדמה, ושאלוהו הבעל עגלה מה הוא חפר שמה, והראה לו איזה מטבעות של כסף שהיו מונחים שם בארץ, ואמר לו, אילו הייתי חוצה היה בא לכאן אוצר יותר גדול מזה, רק שאיני חצה, ותיכף חזר לביתו, וכעת תוכל להבין מדוע זה מדרת גם אני לבית.

מון רבי חיים יוסף גאטליב מסטראפקוב ז"ע נולד בשנת תקנ"ג בערך בישוב בעצאל הסמוך לטאקאי במדינת אונגארן, לאביו הר"ר יהודה אריה (ב"ר יעקב) ז"ל, ממשפחת הרב הגאון המפורסם בדוח בודו ר' יואל גאטליב זצ"ל האב"ד גאלאנטא, ומצד אמו ע"ה היה חוסר מגזע עץ חיים השל"ה הק' ז"ע.

בראשית ימי בחותו נתקשר בכל מימי לבו ונפשו אל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב ז"ע, ורבו חיבתו כנפשו ועמד לו בעת צרתו. בימי בחותו למד תורה אצל מן הק' בעל חתם סופר ז"ע והיה נחשב בין התלמידים הגחלים בישיבת רבו, והיה קשור ברבו זה כל ימי חייו, ורגל היה הרה"ק מסטראפקוב לעורר רחמים ולברך במטבע ברכה "כות מורי החתם סופר יגן".

בשנת תקע"ג בערך נתחנך עם זוגתו הראשונה, הצדיקת מרת בריינדל ע"ה בת הגביר המפורסם החסיד מוה"ר מאיר ליכטנשטיין ז"ל מטעצאל וישב בביתו על התורה ועל העבודה כמה שנים, ויצא שמו בכל המדינה לגדל בתורה וצדיק נשגב.

בעת ההוא כשבא הרה"ק מסטראפקוב לטעצאל, שימש שם ברבנות הרה"ק רבי יחזקאל פאנצט ז"ע בעמ"ס "מראה יחזקאל" שקיבו עד מאד, וצוה עליו ללמוד עם תלמידים מקשיבים לקולו בישיבתו, והיה מתמדם גדול עד להפליא, לא פסק פמיה מגורסא זימס ולילה, ומחב חביבותו עליו היה קראו בלשון חיבה "מיי יונערמאן" ונתן לו את בניו שלמדו אצלו.

וכן נתקשר בעת ההוא לכמה צדיקים מפורסמים כמו הרה"ק רמ"מ מרימטב, ואפשיץ, צאנז, ועוד.

בשנת תקפ"ג, בעלות הרה"ק בעל מראה יחזקאל ז"ע לכהן בקארלסבורג נבחר הרה"ק מסטראפקוב לפאר ברבנות בטעצאל, ופקח על כל עניני העיר כגון הוראה, שחיטה, כשרות וכו'.

בשנת תר"א אחר הסתלקות מן הישומה משה ז"ע נתמנה מן בעל יטב לב ז"ע שהיה אב"ד סטראפקוב, למלא מקום זקינו לאהיכל, ופנו אנשי קהל סטראפקוב אל הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז ז"ע להתייעץ עמו את מי יקבלו עליהם לרב, והשיב להם כי מן השמיעם כבר מנו עליהם את הרב מטעצאל, וכשבאו אצלו ראשי קהל סטראפקוב וכתב הרבנות בידם, הרכין בראשו ואמר, שמעתי שמעתי. תקומה גדולה היתה לה לעירי, במרות הרה"ק שגדו גדו ועמד בפרץ בתקופת והיותו.

במוציא שב"ק היה מנהגו לערוך את שולחנו לסעודת דוד מלכא משיחא, בחב עם הדרת מלך, והרבו בשירות זמירות ותשבחות עד קוץ לאור הבוקה, והיה מאריך בסיפור

המערכה על טהרת החינוך בעיה"ק ירושלים תובב"א

מראשית הופעתם של תנועות ההשכלה והרפורמיות, ניהלו את המערכה העיקרית על נפש הילד, ומתוך ההכרה שאם אין גדיים אין תיששים, כיוונו את עיקר מאמציהם ליסוד מוסדות ולהקים אמצעי חינוך בצורת בתי ספר חילונים מושלמים או בתי חינוך חילונים למחצה ולרביעי, יחד עם הפצת ספרות תועבה, וכתבי עת המתובלים בכפירה ומינות, ומטרה אחת לכל אלה, לנתק את הדור הצעיר ממוורשת אבות ולחנכו על ברכי רוחם המושחתה.

המערכה על טהרת החינוך שלמעשה החלה בירושלים ובארץ ישראל, תקופה קצרה בלבד אחרי הופעת ההשכלה, לא היתה אלא מערכה אחת באותה חזית נרחבת שפורקי העול פתחו בה ממערב אירופא וגם באירופא המזרחית, ובדרכם ניסו את כוחם אף בארץ הקודש פלטרין של מלך עצמו.

אמנם שונה היה כאן שדה המערכה, כאן נתקלו הללו בהגנה מלוכדת של היהדות הנאמנה ושוומרי משמרתה, הישוב היהודי הזעיר בירושלים ובארץ ישראל, שהיה אז כל כולו מיוסד על טהרת הקודש, נוכח מיד בגודל הסכנה, וכאיש אחד יצא לנהל מערכה למול מערכה ולהשיב מלחמה שערה, עד אשר ישוב זה הפך להיות החזית הקדמית של היהדות החרדית בעולם כולו כנגד המהרסים, ולדוגמא שממנה יראו וכן יעשו.

אולם אין להתעלם מכך שגם לחתרנים היה כאן כר נרחב לפעולה, תנאי הדלות האיזמה שהישוב בארץ ישראל היה נתון בהם, תלותו החומרית האחים שבגולה, והעדר ארגון כל אלה יחדיו שימשו רקע לפעילות חוגים אלה, ואכן למן מוסדות התועבה של המיסאון שמצאו אז מקום לדוג דגים במים עכורים והפעילו סכומים עצומים על מנת למשוך ברשתם את הנחשלים בעם, ועד הסכנה האמיתית שהיתה מרובה הרבה יותר ממעשיהם של אלה, פעילות החוגים שהציבו את הלאומיות על דגלם, שעמלו להפיל ברשתם את התמימים שבעם, ניצלו את שעת כושר זו, ולולא בני ירושלים וגדוליה שהתייצבו בשער להדוף את הסכנה בעוד מועד במסירות נפש, מי יזעזע לאן היה אלה מוליכים.

ואם אמנם מערכה זו על טהרת החינוך של נפש הילד לא חדלה במשך דורות שלמים עד היום הזה וגם קרבנות לא מעטים מתוך הנחשלים נפלו בקרב, הסתיימה המלחמה תמיד בנצחונה של היהדות הנאמנה להבטחת ההמשך של מסורת אבות בחינוך הבנים והבנות בהוסיפת משמרת למשמרת, ויסיג לסייג.

עד שגם כיום הזה כאשר בינתיים כמה הרפתקאות עברו על היהדות החרדית, תמורות חזיוניות שמים היות ישראל לגוי לא ידע כמוהו, בארץ ישראל עבר השלטון לידי הציונים, שהעמידו שלטון שעצם הקמתה וקיומה הוא מרידה וכפירה במלכות שמים, וזה כבר למעלה מששים שנה שהם מעבירים על הדת מאות אלפי ילדי ישראל ותורת ישראל נאנקת תחת שלטונם, ובכל זאת עוד קיים קבוצת ענקי של יהדות נאמנה שומרי הגחלת אשר לו גבול חינוך כמסורה, ובדרך אבות מדור דור.

ובמיוחד בימים אלו כאשר גזירת החינוך ותכנית הליב"ה וכו' מרחפת על לדי עמך בית ישראל, אמרנו וענינו שהזמן גרמא לחזור ולשנן מלחמת אש דת השערה אשר ניהלו גדולי הדורות למען החינוך הטהור. ובראש אממרנו נתאר המערכה שניהלו תלמידי הגר"א נגד המיסאון אשר רצו לצוד נפשות ישראל. מערכה זו החלה כבר בשנת תקפ"ה ומשכה כמאה שנה, ובשנת תרפ"ז מוצאים אנו עדיין את מרן הגה"ק רבי יוסף חיים זאנאנפעלד זי"ע במלחמה כבדה נגדם, עד שהצליחו בעז"ה למגר את התופעה הזאת. ולשמי מעל כפינו פרושות שלא יצא מכשול מתחת ידינו ח"ו, ונזכה במהרה להגאל גאולת עולמים אמן ואמן.

• בית החולים של המיסאונרן

בשנת תקפ"ה, כשמונה עשרה שנה בלבד אחרי שהגיעו ראשוני תלמידי הגר"א לירושלים והניחו בה את היסוד ליישוב האשכנזי, החלה המלחמה במיסאון - המערכה על "נפש הילד" - וכבר בשנה ההיא מסופר על יוכוח שהתנהל בין רבי מנחם מענדל פרוש מתלמידי הגר"א וממייסדי הישוב, ובין מיסאונרן יהודי משומד ידוע שעסק בציד הנפשות, (הויכוח היה ועוד פרטים מהמערכה הזאת נדפסו בארוכה בקונטרס "מלחמת היהודים במיסיון" (תרצ"ה), ואכמ"ל).

אחת מפעולותיהם הראשונות של מסיתים אלה היתה הקמת בית חולים בעיה"ק, ולנוכח תנאי התחלואה האיזומים בירושלים של הימים ההם, היתה פעולה זו סכנה רצינית ביותר, אך כבר נסיון ראשון זה לקעקע את חומת האמונה נתקל בהתנגדות ראשי הישוב הירושלמי לכל גזותיו.

• מסירות נפשו של החכם באשי

הגאון רבי חיים אברהם גאגין המכונה בקיצור "הרב האג"ן" שהוא היה ה"חכם באשי" הראשון, כלומר הרב

הראשון שדבריו קבלו תוקף ממשלתי ממשלת טערקייא ששלטה אז בארץ, ואתו עמו יתר רבגני ירושלים, אסרו את הפניה לבתי החולים של המיסאון, ובבית הכנסת הגדול על שם רבי יוחנן בן זכאי אשר בעיר העתיקה, גם הוכרו חרם "לבל יהיו איש בר ישראל להיכנס לבית החולים של המסיתים מן הסף ולפנים" - בתוספת אזהרה - "שכל מי שימות בבית החולים זה לא יובא בקבר ישראל".

בספר "תולדות חכמי ירושלים" מסופר על פטירתו של הגאון רבי חיים אברהם הנ"ל, וכה מתארו: גם בחליו אשר נפטר בה לחיי העולם הבא, והיה על המשכב בערך ג' חדשים שלמים אשר לא היה יכול לזוז ממטתו, שלח אליו הרופא של ביה"ח המיסאונר לאמר, שחפץ לבקרו והוא מקוה שירפאו רפ"ש תוך ג' ימים, ויען הרב טוב מותי בידי ה' מלעבור על דברי חברי..."

• גדולי הדורות מצטרפים לאיסור

במשך עשרות השנים הבאות חזרו ואשרו גדולי ירושלים את החרם הנ"ל. בשנת תר"מ, שלש שנים אחר עליתו לארץ ישראל של הגאון רבי יהושע לייב דיסקין מבריסק זצ"ל, כאשר שוב קרו מקרים שיהודים נזדקקו לטיפולים בבית חולים זה, הודש האיסור ע"י ה"ראשון לציון" הגאון רבי יעקב שאול אלישר בעמח"ס ישא

ברכה, והגאון רביח שמואל סאלאנט, כשהגאון מבריסק מצטרף אליהם, ואח"כ בשנת תרנ"ו כאשר הללו לקימו בית חולים חדש מחוץ לעיר, וגברו החששות שעתה יבקר בו יהודים בהסתה, שוב נתנו שלושת הגדולים תוקף לאיסור, ואליהם נצטרף הפעם גם הגאון רבי שניאור זלמן מלובלין בעל תורת חסד, שכבר היה אז מושבו בירושלים.

כעשרים שנה לאחמ"כ בשנת תרע"ח, עם כיבושה של ארץ ישראל ע"י הענגלאנדער, כאשר המיסאון של ענגלאנד קיבל גושפנקא ממלכתית לפעולותיו, וגדולי ישראל אלה כבר הלכו ואינם, נחדש האיסור שוב, והפעם ע"י הגאון רבי יוסף חיים זאנאנפעלד והגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין, בהצטרפות הבד"צ. רבי יוסף חיים זאנאנפעלד המשיך את מלחמתם של גדולי ירושלים ושל רבו הגאון מבריסק ביתר שאת וביתר עוז, אולם גם שנים רבות קודם לכן לא הסתפק בכרוז האיסור בלבד.

• המערכה על התום הילד מנשה

בספר "עמודא דנהורא" מספר ע"כ רבי משה בלויא: "...ועם הקונסול של עסטרייך הזה שהיה קטולי אדוק וגם שואא ישראל מובהק, קרה להגאון רבי יוסף חיים זאנאנפעלד עוד מעשה של מסירות נפש: רבי יוסף חיים היה ממנהלי בית היתומים הגדול דיסקין, בבית יתומים זה נתגדל

יתום ממצרים, מנשה שמו, והנה באה אמו של היתום שגידלה את הילד הוציאה אותו מהבית ומסרה אותו להמיסאון. פ"א הלכו ילדי ביה"ס של המיסאון לטייל בעיר העתיקה, הילד הזה היה בשורה האחרונה, יהודי אחד הכירו שהוא תינוך בית היתומים, חטף את הילד וברח, ולאן בורחים במצב כזה? כמובן לביתו של רבי יוסף חיים זי"ע"א, ואמנם ר"ח קיבל את הילד ומסרו שוב לבית היתומים, הנהלת המיסאון הגישא קובלנא על ר"ח לפני הקונסול של עסטרייך, בארץ שלט אז מנהג הקפטולאצייא, הקונסול דרש בתוקף את מסירת הילד ור"ח סירב, הקונסול אמר לר"ח: 'אני אגרש אותך מהארץ, ר"ח התרומם מלא קומתו ואמר: 'אתה יכול לדש אותי, אני אמצא צדקתי גם אצל הממשלה המרכזית בווינא, ואני בטוח שישבו אותי בקרוב לארץ ישראל, אבל אני מבטיח לך שאותה הספינה אשר תביא אותי, אותה הספינה תחזיר אותך לחו"ל'. ואמנם לא עברו ימים מועטים והקונסול התפטר ממשרתו ועזב את ארץ ישראל. נשיאי הכולל בחו"ל תבעו את עלבוננו של ר"ח בהמיניסטעריום, והללו פיטרו את הקונסול..."

המבין בטיב שלטונם של הקונסוליות בימים ההם יודע גם להעריך את טיבה של תקיפת כזו, וכמה מסירות נפש היתה כרוכה בה.

המשך יבוא אי"ה

Advertisement for 'Mitzvot Israel Sabat' featuring a menorah and text: 'הגה"צ הרב אורייתא מודעה רבא לאורייתא... הנהנו להודיע לכל חברי קהילתנו שיחיו שלקראת ימי הפורים הבעל"ט יתקיים אי"ה שיעור בהלכות פורים ע"י הגה"צ הרב אורייתא שלישי... ביום חמישי בשעה 9:00 בדיוק בהיכל בית מדרשנו "ברך משה" ויה"ר שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה ומשמחת פורים יתמשך שמחת תמיד לנו וכלל בית ישראל אמן. ברכת התורה והנהגה

אתקינו סעודתא

עניני מאכלי שבת (א) קדושת המאכלים

קניית מאכלי שבת

אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, מצא בהמה נאה אומר זו לכבוד שבת, מצא אחרת נאה הימנה, מניח את השניה, ואוכל את הראשונה, אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר ברוך השם יום יום. (ביצה טו)

מאכל שיחד לשבת אין לאכלו בחול

אם שלחו לו דבר מאכל שיאכל בשבת, אסור לאוכלו בחול. (ספר חסידים תחסי"ו)

מאכל בצלים וביצים מיוחד לשבת

הייתי אצל הרמ"צ רבי איציקל זצ"ל בסעודת ראש חודש אייר תשליג לפ"ק, וניתן על השולחן מאכל של ביצים ובצלים, סיפר, שפעם הכניסו מאכל זה של ביצים ובצלים למרן ז"ל מצעשינו ביום חול, נמנע ולא אכל ממנו, וסיפר שהרה"ק רבי משה מאוסטראה שהיה דר בבראד, פרס מפה של שבת על השולחן באחד מימי החול, והדליק נירות ולבש בגדי שבת, היתה שם תינוקת אחת מנכדיו ששאלה, סא, הלא אין היום שבת, השיב לה רבי משה, דע כי עומד לבוא אורח גדול, הוא הבעש"ט הקדוש, ולכבודו הכינותי כל זאת, ובא הבעש"ט, ותינוקת ההיא עמדה מן הצד ואכלה מאכל בצלים וביצים, עבר הבעש"ט על ידה ואמר לה, מאכל זה אוכלים יהודים רק בשבת, ואמר רבי איציקל שמאז ששמע זאת, אינו אוכל הבצלים וביצים אלא בשבת, אך הוסיף ואמר, אולם היום הוא ראש חודש. (נזירות לעטר פתורא, פשעווארסק)

אכילת מאכלי שבת בחול

דכירנא כד הוינא בימי חורפי הייתי משמש לפרקים לצדיק אחד שהיה מפורסם בדורינו מהר"ם סופר מפשעווארסק, והצדיק ההוא היה מפורסם לבעל מדריגה ורוח"ק, והיה מנהגו שהיה מצניע שירי מאכלים אשר היו מתוקנים לכבוד שבת, כגון הרקיקין והדובשנין, ובבוא אלו איש נכבד בימי החול, היה מכבדו בשירי הללו, ואמר שזה מיקרי כעין שיירי מנחות, וברבות הימים מצאתי בשם גדול אחד, אשר מי שרוצה שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין בימות החול, או מחמת פרישות, וכאשר יכבד עליו, הנה יקנה בשר ביום ד' או ביום ה' לכבוד שבת, ומותר לו לאכול מאותו הבשר גם בימי החול, וגם מה שישתיר לו אחר השבת יכול לאכול בימי החול. (בני ישיב, סאמרי חודש תמוז אב טאמר א')

אכילת דגים בימות החול

ראיתי כתוב שאין לאכול דג בחול, כי אין כוח בחול להעלות הניצוצות, רק הכל בזכות שבת. (שור צדיקים עמוד התפלה)
ובשם הרב הצדיק הקדוש מוה"ר מאיר מפרמישלן זצוק"ל, דע יום ד' בשבע היה אוכל דג בחול, ומוי"ד ד' ואילך לא היה אוכל דג בחול. (טעמי המתנגדים)

יסודי התורה

ת"ח שמחל על כבודו כבודו מחול

דף ל: בגמ' אמר רב יימר הוה ידע ל' סהדותא למר זוטרא אתא לקמיה דאמימר אותביניהו לכולהו, א"ל רב אשי לאמימר והאמר עולא מחלוקת בבועלי דינים אבל בעידיים דברי הכל בעמידה, א"ל האי עשה והאי עשה עשה דכבוד תורה עדיף.

בטורי אבן (מגילה כ"ח) ביאר דברי הגמ דעשה דכבוד תורה עדיף, דבמס' נדרים איתקש ת"ח לכהן, מה כהן נוטל חלק בראש אף ת"ח כן, וכיון דאיתקש לכהן משום הכי כבוד תורה עדיף משאר עשה.

ובהמשך דבריו שם מוכיח מסוגיין דאע"ג דקיי"ל (קידושין ל"ב) דהרב שמחל על כבודו כבודו מחול משום דתורה דילי' הוא דכתיב ובתורתו יהגה, הני מיילי כגון בקימה והידור רשאי למחול עליהם כיון דתורה דיליה הוא, אבל לתת כבודו לאחר אם הוא עם הארץ כבודו לאחר לא יתן דאיכא משום משנאי (מגילה שם) כדפרש"י שגורם לבני אדם לשנאותו שהרואה ת"ח שפל לפני עם הארץ אומר אין נחת רוח בתורה, ואיכא זלוול לכבוד התורה ולומדיה.

וכה"ג כתב הרשב"ש בתשובה (סימן ר"ט) בשם הראב"ד (והביאו בבדק הבית להב"י ביר"ד ס"ו של"ד) דאע"ג דהרב שמחל על כבודו מחול דתורה דיליה הוא, היינו במידי דלית ב' בזיון אלא באותן דברים שחייב אדם לנהוג כבוד לרבו מחמת תורתו כגון לעמוד מפניו וכיוצא בזה יכול למחול, אבל על בזיונו אינו יכול למחול אדרבה אסור למחול דהתורה מתבזה בכך, ודמי למאי דאמר התם האב שמחל על כבודו כבודו מחול, דליכא דמימר שהאב יכול למחול לבן לומר לו דברי חרופים וגידופים, והיינו דאמור בפ"ג דיומא דת"ח צריך שיהא נוקם ונוטר כנחש לדבר תורה.

והראיה מסוגיין דאמימר אותביניהו לכולהו משום העשה דכבוד תורה עדיף, ואמאי הו"ל למחול על כבודם כדי לקיים אידך עשה אלא דקשה מפ"ק דקידושין (דף ל"ב) רב הונא קרע שיראי באנפי רבה ברי' אמר איזיל אחזי אירתח אי לא רתח, ופריך דילמא רתח ועבר אלפני עור, ופירש"י ואמר לאבאה מידי בריתחיי, ומשני דמחל ליה ליקרא, אלמא אפילו לענין בזיון כבוד אב מחול, ואולי י"ל דכבוד הרב שאינו דכבודו גדול משל אב, מש"ה במקום בזמן אינו יכול למחול על כבודו.

ברכנו בברכה המשולש"ת

מעומק לבבי אפתח בשירה חמה, דם הני אריות שבחברה, אברכים מפלגים וחשובים, סלם ברויים ואהובים, וישיבים והוגנים בתורה ועבודה, כל פה אליהם יודה, בחם המעלה מדותיהם ומעלותיהם, שמם הטוב הולך לפניהם, ה"ה כש"ת

הרי"ד ישראל נתן עהרנטאל הי"ד
לרגל הולדת בתו

הרי"ד מרדכי נעלבער הי"ד
לרגל הולדת בנו

הרי"ד יעקב קאפיל עהרנטאל הי"ד
לרגל הולדת בנו

יה"ר שיוס כא"א לרווח רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, וישמע אך שיון ושמחה באהליהם

הכ"ד י"ד כ"ס תאנ"ן: **ישראל בראדי**

שמחה וישון ויקר

מה מאד ישמח לבנו, שהשמחה במשנינו, להביע מיטב ברוכותינו, קדם ראש משפחותינו, וכשו הטוב קשורה בנפשנו, שמד למינו כל היום וכל הלילה בל משחה, לכל חזר ומבקש יח פתוחה, אלת אהבם ויעלת חן, כל חאזייע דו כן, כש"ת

הרה"ח ר' יהושע גראס שליט"א
ומנב"ת אמיט - חמותי החשובה שתחי'
להלל השמחה שבנעונינו בנישאי בתם - אחותנו תחי' ע"ב החן למעלת תמיס, יוסם לילה הנגה בתורה עוד שלמים, מלכותי וטוהתי לראשו עסרת, תפארת שבתפארת, ככור יואל אברדם מאשקאוויטש הי"ו

והברכה אחת הוא לכבוד זקנינו החשוב והנכבד, זקן וישוא פנים, ירא ושלם, תיק וחסיד, כש"ת **הרה"ח ר' יעקב מאיר קוביטשעק שליט"א**

ולכבוד זקנתנו הצנוה"ח נששים באהל תבונן **מרת גראס שתחי'**

יה"ר שיזכו לרווח חב נחת זק חשה מכל י"ח עד מאה ועשרים שנה, עד ז' נוכה לעלת לציון ברנח, אמן.

ה"ד המברכים מתוך שמחה, בנים - חתנים
מדיכ מנחם זאב, אלחנן שלמה זלמן, ארנן משה, יואל, ישראל אריה, חיים, חתנים: משה יוסף שפילמאן

ישיבה קטנה יטב לב

דרבינו יואל מוסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פע"ק ירושלים תשכ"א

מזל"א טבא וגדלי' יאה

מעומק הלב פנימה, קול שיר נרמה, להביע ברכותינו, קדם מגיד שיעורינו, הצמוד בקירות לבנו, דואג תמיד להצלחתנו, במסילה העולה בית קל להעלותינו, נודע בשערים, בשיעורי הקרים, סיני ועוקר הרים, עובד את ה' במשרים, שופך לבו בתפלותיו, נהדר במעלותיו, וכלל עטרותיו, כש"ת

הרה"ח ר' ירמיה יקותיאל
יהודה כהנא שליט"א
לרגל שמחת נישואי בתו למצל טוב

ואילין מיליא, יהון לרקיעיא, שהזיווג יעלה יפה למשמרת, ויפרח כנפן אדוות, ויזכה עוד רבות בשנים, להרביץ תורה ויראה לתלמידיו הנאמנים, וירווח רוב תענוג ונחת, מכל יו"ח בבת אחת, עדי נוכה להתגלות כבוד שמים עלינו, בביאת משיח צדקינו, אמן ואמן.

כ"ד תלמידיו השותים בצמא את דבריך
בשיעור א' דישי"ק יטב לב דסאטמאר פעיה"ק
יוסף בניאמין, שלמה יצחק היש, יחזקאל שרגא ווייס, מאיר ווייסהוין, יוסף טוסי, חיים אלימלך יאקאב, גרשון ערנטאל, יואל משה פרידמאן, משה יתח קופמאן, יואל קליין, יואל לייביש ראש ילי.

קהל יטב לב דיסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פע"ק ירושלים תשכ"א

ברכת מזל טוב
באותה כבוד ויקר וברכשי על שמחת, הננו משתרגים בה
ברכותינו ואהליט, אל מול יידינו א"ש פעיה"ק.

הרי"ד ישראל נתן עהרנטאל הי"ד
ולחז"ח הרה"ח ר' נחמן יאקאב שליט"א
לרגל הולדת בתו - נכדתו
דיקידוסא רבא" בבית מדרשינו "ברך משה"

מזל הטנא ברבות
מעומק לבנו, שלוחה ברכותינו, אל כבוד גסינו היקר והחשוב,

הרי"ד ישראל נתן עהרנטאל הי"ד
לרגל הולדת בתו למצל טוב

ונשש באהל תבונן, אמיט - המתים העטרה
מרת פייערווערגער שתחי'

וברכה מיוחדת נשנר קדם ראש המשפחה, זקנינו הנכבד והטפוח
הרה"ח ר' נחמן יאקאב שליט"א
ומנב"ת זקנתנו החשובה שתחי'

כ"ד המברכים משמח הלב
יואל שלמה אלעזר, יצחק אייזיק, חיים זאב, חנוך זונדל, משה, אברהם אלכסנדר, אליעזר רוב ענגל, יואל ראטה, יואל קליין.

התורה והברכה

לידדינו החשובים, כ"א בשמו הטוב יבורך ויהולל, אנשי חיל ורבי תעמס, ה"ה

מוה"ר **שאול פריעדמאן הי"ד**   מוה"ר **יחזקאל שרגא בערגער הי"ד**
מרשאי ועד קרן הבנין דקהילתנו הק'   מרשאי ועד קרן הבנין דקהילתנו הק'

אשר נצבו כסומים נכבדים להוצאת גלוינו

התורה והברכה

לידדינו החשובים, כ"א בשמו הטוב יבורך ויהולל, אנשי חיל ורבי תעמס, ה"ה

מוה"ר **שאול פריעדמאן הי"ד**   מוה"ר **יחזקאל שרגא בערגער הי"ד**
מרשאי ועד קרן הבנין דקהילתנו הק'   מרשאי ועד קרן הבנין דקהילתנו הק'

אשר נצבו כסומים נכבדים להוצאת גלוינו